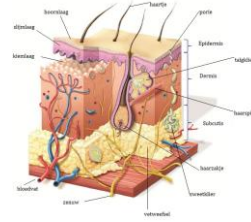

De huid en diabetes

1

De opbouw van de huid

2

De oudere huid

- Patiënten met wonden aan de onderste extremiteiten zijn meestal ouderen
- De oudere huid
 - Slap en dun
 - Veert niet makkelijk terug
 - Snel uit balans
 - Vaak droog en ruw
 - Vaak barstjes en schilfers
 - Langere hersteltijd na beschadiging

3

Huidafwijkingen bij diabetes

- Primair door diabetes
 - Door veranderingen in het huidmetabolisme
 - Verstoorde huidbarrière
 - Verhoogde gevoeligheid voor infecties
- Secundair aan de diabetes
 - Polyneuropathie
 - Autonome, motorische en sensible neuropathie
 - Micro-angiopathie
 - Proliferatie endotheelcellen, verdikte vaatwanden, kleinere lumina
 - Macro-angiopathie
 - Atherosclerose
 - Veranderde functie van het immuunsysteem

4

Huidafwijkingen bij diabetes

- 50% van de diabeten hebben vroeg of laat huidproblemen
- Meest frequent
 - Infecties
 - Xerosis cutis
 - Inflammatoire huidafwijkingen
- Huidafwijkingen kunnen alarmsignalen zijn
 - Soms het eerste symptoom van diabetes
 - Soms een symptoom van slecht ingestelde diabetes en orgaanschade!

5

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- Acanthosis nigricans
- Eruptieve xanthomen
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

- Vitiligo
- Necrobiosis lipoidica
- Bullosis diabeticorum

Deze huidproblemen zijn *niet specifiek* voor diabetici, maar *komen wel veel vaker voor* bij mensen met diabetes, dan bij mensen zonder diabetes

6

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabeticorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

Deze huidproblemen zijn *niet specifiek* voor diabetici, maar *komen wel veel vaker voor* bij mensen met diabetes, dan bij mensen zonder diabetes

7

Overig

- Huidinfecties
 - Bij 20-50% van diabetes patiënten (meer type 2)
- Dermatologische complicaties van behandeling
 - Allergische reacties
 - Lipo-atrofie/-hypertrofie
 - Geneesmiddelenreacties

Deze huidproblemen zijn *niet specifiek* voor diabetici, maar *komen wel veel vaker voor* bij mensen met diabetes, dan bij mensen zonder diabetes

8

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- **Acrochordons**
- Acanthosis nigricans
- Eruptieve xanthomen
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

- Vitiligo
- Necrobiosis lipoidica
- Bullosis diabeticorum

9

Acrochordons

- Skin tags
- Insuline gemedieerde proliferatie van keratinocyten
- 25-75% van de mensen met uitgebreide skin tags hebben diabetes t.o.v. 8% van de controle populatie
- Geassocieerd met een verhoogd cardiovasculair risico

10

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- **Acanthosis nigricans**
- Eruptieve xanthomen
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

- Vitiligo
- Necrobiosis lipoidica
- Bullosis diabeticorum

11

Acanthosis nigricans

- Veel voorkomende verandering van de huid in de nek, oksels en liezen
- Huid verkleurt lichtbruin en wordt fluweelachtig
- Prognostische factor voor diabetes mellitus type 2
- Vooral bij diabetici
 - Insuline resistentie geeft hogere spiegels aan insuline in de weefsels, binden aan receptoren van insulineachtige groeifactoren op de keratinocyten en de dermale fibroblasten

12

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- Acanthosis nigricans
- **Eruptieve xanthomen**
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

- Vitiligo
- Necrobiosis lipoidica
- Bullosis diabeticorum

13

Eruptieve xanthomen

- Vertraagde lipoproteïne lipase activiteit waardoor er een verhoging van triglyceriden in bloed aanwezig is
- Kan een eerste symptoom zijn van diabetes mellitus type 2
- Verdwijnen bij een goede regulatie

14

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- Acanthosis nigricans
- Eruptieve xanthomen
- **Scleroderma diabeticorum**

Type I diabetes mellitus

- Vitiligo
- Necrobiosis lipoidica
- Bullosis diabeticorum

15

Scleroderma diabeticorum

- Zeldzaam
- Peau d' orange
- Geassocieerd aan diabetes mellitus type 2 (2,5-14 % DM met SD)

16

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- Acanthosis nigricans
- Eruptieve xanthomen
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

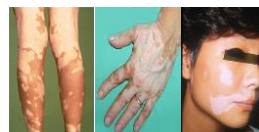
- **Vitiligo**
- Necrobiosis lipoidica
- Bullosis diabeticorum

17

Vitiligo

- Autoimmuunproces waarbij de pigmentvormende cellen van de huid door het afweersysteem worden aangevallen en opgeruimd
- 2-10% van de patiënten met vitiligo hebben diabetes mellitus type 1
- NB: diabetes mellitus type 1 is ook een autoimmuunproces ...

18

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- Acanthosis nigricans
- Eruptieve xanthomen
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

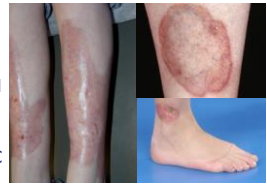
- Vitiligo
- **Necrobiosis lipoidica**
- Bullosis diabeticorum

19

Necrobiosis lipoidica

- Zeldzaam, 0,3-1,2 % van alle diabetici
- Begint als een rood paarse ovale plek > langzaam groter > krijgt een rode rand en een gelig glanzend midden > in midden zijn de bloedvaten zichtbaar
- In 30% ontstaan er wonden en zelden een SCC
- Pijnlijk tot jeukend

20

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus

Type II diabetes mellitus

- Acrochordons
- Acanthosis nigricans
- Eruptieve xanthomen
- Scleroderma diabeticorum

Type I diabetes mellitus

- Vitiligo
- Necrobiosis lipoidica
- **Bullosis diabeticorum**

21

Bullosis diabeticorum

- Zeldzaam (0,5%)
 - Meer bij mannen 40-77 jaar
 - Ontstaan bij langdurige diabetes
 - Diabetische blaren treden vooral aan de onderbenen op
- Ook bij blaren is de beschadiging van de bloedvaten van de huid waarschijnlijk de oorzaak van de aandoening
- Oorzaak is onbekend
 - Mogelijk mechanisch trauma
 - UV?
 - Non enzymatische glycolisatie van anchoring fibers

22

Bullosis diabeticorum

23

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- **Diabetische dermatopathie**
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabeticorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

24

Diabetische dermatopathie

- Komt vaak voor (50%)
- Bij langdurige diabetes waarbij er ook andere orgaanschade is
- 2 maal vaker bij mannen dan bij vrouwen
- Voorbode van neuropathie
- Ontstaat door microangiopathie
 - Ontstaat door beschadiging van de allerkleinste vaatjes in de huid
 - Komt vaak voor in een slecht doorbloede huid
 - Ontstaat vaak na een verwonding

25

Diabetische dermatopathie

- Ovale rode plekken van 0,5 tot 1 cm groot die vooral ontstaan aan de scheenbenen
- Het begint als kleine rode verhevenheden, die na verloop van dagen vlak worden en een lichte schilfering vertonen
- Uiteindelijk verdwijnt de plek met achterlating van een bruine vlek

26

Diabetische dermatopathie

27

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermatopathie
- **Xeroderma**
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabetorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

28

Xeroderma

- Veranderingen in het autonome zenuwstelsel minder zweetproductie
- Komt voor bij 26,4% van de patiënten met diabetes mellitus

29

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermatopathie
- Xeroderma
- **Psoriasis**
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabetorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

30

Psoriasis

- Chronisch inflammatoire huidafwijkingen
- Genetisch en omgevingsfactoren
- Plaques hoofd, ellebogen, knieën, handen, voeten, nagels en romp
- 9% van de patiënten met psoriasis hebben diabetes mellitus

31

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- **Granuloma annulare**
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabeticorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

32

Granuloma annulare

- Ontsteking in het bindweefsel
- Ronde huidafwijkingen met verhoogde rand, deels boven deels in de huid
- Vooral op de hand- en voetruggen, knieën en ellebogen
- Kunnen bij diabetici vrij uitgebreid optreden

33

Granuloma annulare

34

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- **Verworven perforerende dermatosen**
- Rubeosis faciei diabeticorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

35

Verworven perforerende dermatosen

- Chronische huidafwijking
- Koepelvormige papels-noduli van enkele mm groot met centraal dille met keratineplug
- Sterk jeukend
- Thv strekzijde van de extremiteiten, gelaat, romp,
- Oorzaak: tgv microangiopathie en krabben
- Geassocieerd aan diabetes mellitus, nieraandoeningen en nierdialyse

36

Verworven perforerende dermatosen

37

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- **Rubeosis faciei diabetica**
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

38

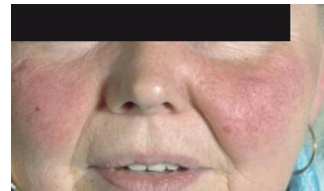
Rubeosis faciei diabetica

- Vrij veel voorkomend
 - Type I: 7%
 - Type II: 21-59%
- Rode-roze verkleuring van het gelaat (handen en voeten)
- Complicatie van diabetes mellitus
 - Dilatatie van de venen door
 - Hypertensie
 - Microangiopathie (stijve vaten)
- Geassocieerd aan andere microangiopathie aandoeningen (retinopathie)
- Bij slechte glykemische controle

39

Rubeosis faciei diabetica

40

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabetica
- **Periunguale teleangiëctasieën**
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

41

Periunguale teleangiëctasieën

- Rode verkleuring van de proximale nagelwal
 - Nagelwal erytheem tgv gedilateerde capillairen
- Gevoelige vingertoppen verdikte nagelriemen
- Ontstaat tgv verlies van capillaire loops in het nagelbed en dilatatie van de superficiële vasculaire plexus
- Bij 49% van de patiënten met diabetes mellitus
- Symptoom van onderliggende diabetische microangiopathie

42

Periunguale teleangiëctasieën

43

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabetorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- **Onychodystrofie**
- Carotenodemie
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

44

Onychodystrofie

- Excessief verdikte en vervormde nagels met subunguale accumulatie van debris
- Cave infecties
- Kan tot een diabetisch ulcus leiden
- Tgv slechte perifere circulatie en nefropathie

45

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabetorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- **Carotenodemie**
- Stijve gewrichten en wasachtige huid

46

Carotenodemie

- Gelige teint
- Afzetting van carotenoiden in bindweefsel (groene en gele groenten)

47

Huidafwijkingen geassocieerd aan diabetes mellitus type 1 en 2

- Diabetische dermopathie
- Xeroderma
- Psoriasis
- Granuloma annulare
- Verworven perforerende dermatosen
- Rubeosis faciei diabetorum
- Periunguale teleangiëctasieën
- Onychodystrofie
- Carotenodemie
- **Stijve gewrichten en wasachtige huid**

48

Stijve gewrichten en wasachtige huid

- Strak gespannen huid, verdikt en wasachtig
 - Stijve huid van de handruggen: beperkte bewegelijkheid
 - Stijve huid over de knokkels en de interfalangeale gewrichten: skin pebbling (verdikte kiezelsteenachtige huid)
- Bij lang bestaande diabetes treedt verharding van het bindweefsel op
 - Verstijven van spieren, pezen en gewrichtskapsel
- Dupuytren en prayers sign

49

Stijve gewrichten en wasachtige huid

Van soepele voet naar stijve voet
Belemmert afrollen van de voet
Overdruk op metatarsaalop en grote teen: ulcus gevaar

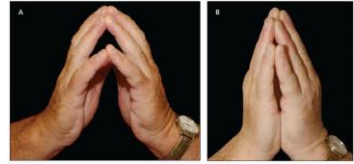

Figure 1 - The prayer sign is a simple clinical test that may be used to detect limited joint mobility in the hands. Absence of the patient in completely close the palm fingers and fingers when pressing the hands together in a praying position constitutes a positive prayer sign (A). Improvement is seen in a patient after he received 4 months of aggressive glycaemic control (B).

50

Huidinfecties

- Candida infecties
- Bacteriële infecties
- Schimmelinfecties

Bij 20-50% van de patiënten met diabetes mellitus
Meer bij diabetes mellitus type 2

51

Huidinfecties

- Oorzaak
 - Vertraagde wondgenezing
 - Verminderde immuunrespons (minder hechting van de leukocyten aan de vaatwand)
 - Hypohidrosis
 - Slechte microcirculatie (meer anaerobe bacteriën)

52

Huidinfecties

- **Candida infecties**
- Bacteriële infecties
- Schimmelinfecties

53

Candida albicans

- Mond
- Schaamstreek
- Plooien
- Nagelriemen
- Tussen de vingers

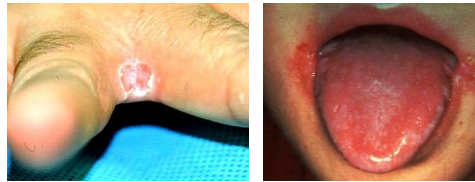
54

Candida infecties

55

Candida infecties

56

Huidinfecties

- Candida infecties
- **Bacteriële infecties**
- Schimmelinfecties

57

Huidinfecties: bacteriële infecties

- Door staphylococcus aureus
 - Folliculitis
 - Furunkel
 - Carbunkel
- Door pseudomonas

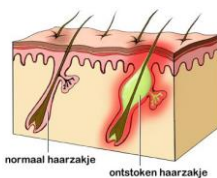

58

Bacteriële infecties

Folliculitis

59

Bacteriële infecties

Furunkel/Carbunkel

60

Huidinfecties

- Candida infecties
- Bacteriële infecties
- **Schimmelinfecties**

61

Schimmelinfecties

- Porte d'entree voor erysipelas
- Nagels kunnen omgeving beschadigen
- Verdikte nagels geven druk
- Uitbreiding naar de huid

62

Diabetes en infecties

- Pityriasis versicolor (onschuldige gistinfectie, komt veel voor)

63

Huidafwijkingen door medicatie

- Huidreacties op insuline
 - Onzuiverheden in de preparaten
 - Op insuline
 - Op additieven
 - Lipoatrofie-lypohypertrofie
 - Gegeneraliseerde urticaria
- Huidafwijkingen door orale middelen
 - 1-ste generatie
 - Maculopapulaire rash
 - 2-de generatie
 - Fotosensitiviteit, urticaria, pruritis, EEM, psoriasisforme rash, leucocytoclastische vasculitis

64

Huidafwijkingen door medicatie

65

De huid is de spiegel van de binnenkant!

- Denk bij bepaalde huidafwijkingen aan diabetes, bv uitgebreide skin tags, scleroedema, necrobiosis lipoidica, perleche bij kinderen
- Denk bij diabetische dermopathie aan microvasculaire complicaties
- Kijk

66

Huidzorg ons probleem!

- **Goede huidverzorging bij diabetes is belangrijk om infecties te voorkomen**
 - Behandel dus droge huid, schimmelinfecties voeten en nagels
 - Verwijder eelt
- **Kijk naar de huid van de onderste extremiteiten**
 - Kijk naar callus
 - Blaren
 - Maceratie
 - Rhagaden
 - Oedeem
 - Rubor, dolor, calor

